

שחי לא- ל

מושגים:

שירת קודש – מיוענת לשיבוץ בתפילה

רשות לנשמת – המקום של הפיוט הזה לפני 'נשמת כל חי'

תפארת הפתיחה – השיר נפתח בפנייה דרמטית של המשורר לנשמתו, בקריאה להזדרז ולצאת לעבוד אותו. החריזה בין הדלת ("החכמה") לסוגר ("באימה") מדגישה את הקשר בין תבונת הנשמה לבין יכולתה לבחור לעבוד את האל מתוך פחד ויראת כבוד. בזכות היותה חכמה, מבינה הנשמה את חשיבות עבודת האל באימה.

האנשה – הנשמה משולה לאנוש חי שיכול לרוץ, לעבוד, לרדוף, לזמר – כל זאת כחלק מהפולחן הדתי המתבקש ממי שצריכה להיות אסירת-תודה על קיומה הנצחי בעולם.

דימוי – "משולה את בחיותך לאל חי, / אשר נעלם כמו את נעלמה" – הנשמה דומה לאל בכך שכמוהו, גם היא נסתרת מעין. דימוי זה מעניק לנשמה איכות אלוהית.

מטאפורה – "חסין ישא שחקים על זרועו" – לשון ציורית המתארת את האל החזק, אשר בכוחו נושא בזרועותיו את העולם כולו.

הקבלה – לנשמת האדם ולאלוהים יש מן המשותף: שניהם בלתי-נראים; שניהם טהורים ותמים; שניהם חזקים עד כדי כך שלמרות שהם ישויות מופשטות הן נושאות אובייקטים ממשיים – האל נושא את העולם והנשמה נושאת את הגוף; לשניהם חיי נצח. הקבלות אלו נועדו לדרבן את האדם לכוון את כל מעייניו לעבודת אלוהים.

ניגודים – "ורוצי לעבוד אותו באימה" / "ולמה תרדפי הבל ולמה" – ניגוד בין המהות הראויה של חיים רוחניים המושגתים על עבודת אלוהים, לעומת רדיפה אחר הבל העולם הזה, שהוא העולם החומרי.

שיבוץ – ההקבלה המתוארת בשיר בין הנשמה לאלוהים נזכרת בתלמוד, ברכות י', ע"א: "מה הקב"ה רואה ואינו נראה אף נשמה רואה ואינה נראית, מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים

אף נשמה יושבת בחדרי חדרים, מה הקב"ה טהור אף נשמה טהורה."

"**קרבי ברכו**" – בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קְרָבֵי אֶת שֵׁם קְדֹשׁוֹ (תהלים קג, א).

"**תהלל כל נשמה**" – כָּל הַנְּשָׁמָה תְהַלֵּל י - הַלְלוּיָהּ (תהלים קנ, ו).

אקרוסטיכון – מאפיין של שירת קודש "שלמה חזק". המשורר חותם את שמו בשיר בתוספת המילה "חזק". קישוט שנועד להמחיש את מחויבותו החזקה של המשורר לתוכן דבריו. הוא חזק באמונתו, וכמקובל בשירת הקודש הוא מביע זאת באמצעות שזירת אותיות שמו בראשי הבתים שלאורך השיר.

תפארת החתימה – השיר מסתיים בהכרזה בה קורא המשורר לנשמתו להקדיש את חייה לברכת האל, ולהצטרף בכך לכל הנשמות המהללות אותו זה מכבר. הופעת אחד מכוניי האל ("צורכם") בשילוב עם אזכור ה"נשמה" מצביע על היות שיר זה מסוג 'רשות לנשמת'.

יטב בעינך

כל המושגים הקודמים

צימוד (אמצעי אמנותי)

צימוד הוא אמצעי ספרותי אמנותי, המשמש כקישוט בשירה, לשון נופל על לשון. כלומר, שימוש בצמד מילים או בצירוף מילים שהצליל שלהם זהה או דומה, אבל המשמעות שלהם שונה או מנוגדת. משיגים את האפקט המבוקש כשהמילים הללו צמודות זו לזו. – דוד - נדוד